

MAGYAR LÁZLOK

Nagys. Kozma András
HUNGARIA
VI., Vilmos császár-út 50.

* KERESZTÉNY * NADILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:

DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:

DR GYÁRFÁS ELEMÉR

Szünet a román-magyar tárgyalásokban

Hétfőn két ülést tartott a magyar-román bizottság. — Hory András Budapestre, Pop Valér pedig Bucurestibe utazott jelentés-tétel végett. — A tárgyaló bizottságok többi tagjai Turnu-Severinben maradtak

Turnu-Severinből jelenti a Magyar Távfri Iroda a keddre virradó éjszakai órákban: — A magyar küldöttség a délelőtti órákban átadott román javaslatra megtette írásbeli megjegyzéseit. A két bizottság este 8 óra után a kulturpalotában ismét összeült. A román küldöttség tagjai külön tanulmányozták a magyar részről előterjesztett megjegyzéseket, majd a magyar bizottság vezetői ültek össze megbeszélésre. Ezután ismét összeült a két bizottság. Tanácskozásuk éjszaka 12 óráig tartott. A tanácskozás befejezése után a következő hivatalos közleményt adták ki:

„A magyar és román küldöttség augusztus 19-én két ülést tartott. Ennek során Pop Valér miniszter kifejtette a román királyi kormány álláspontját, magyar részről pedig Hory András titkos tanácsos, rendkívüli követ és meg-

hatalmazott miniszter előadta megjegyzéseit. A két küldöttség vezetője megegyezett, hogy mindketten személyesen tesznek jelentést kormányaiknak, míg a küldöttségek Turnu-Severinben maradnak. A következő ülés időpontját később állapítják meg.”

Hory András titkos tanácsos, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter éjszaka 3 órakor gyorsvonaton visszautazott Budapestre. Bárdossy László bucaresti-i magyar követ, aki megfigyelőként vett részt a tanácskozáson. Zilahy-Sebes Jenő miniszteri titkár, a külügyminisztérium sajtóosztályának helyettes vezetője és Blaskovits követségi titkár kíséretében Bucurestibe utazott. Ugyanezzel a vonattal tette meg az utat Pop Valér román miniszter is Bucurestibe.

kizáróan erdélyiek, akik körömszakadtáig ragaszkodnak minden legkisebb földsdv meglar-tásához, avagy visszaszerzéséhez.

Magyar részről a tárgyalások alapgon-do-lata korántsem egy esetleges népcseré mód-o-zatának a megbeszélése, hanem a területek legalább egy jó nagy részének visszaszerzése. Az egy tömbben lakó székelység kérdésével kapcsolatban a magyar álláspont az, hogy ez a zárt egységet alkotó népcsoport arról a föld-ről, amelyen 1000 éve él, nem mozdítható el, azon gyökeret vert. Eppen ezért, ha semmikép-pen nem volna lehetséges ennek a területnek a magyar területtel való szerves összeköttetése, miután melyen bent fekszik a román nyelv-területben, más megoldást kell keresni, mint a népcseré.

Valamilyen területi autonómiára gondol-nak, amelynek körvonalai azonban szabatosan nincsenek körvonalazva.

Egyébként magyar felfogás szerint az át-adandó területek románsága is nehezen lesz megnyerhető a népcseré gondolatának. Magyar részről mindenesetre senki sem fogja meg-akadályozni az átadandó területek románságá-nak önkéntes átköltözését, de viszont kötelező-vé tenni a népcserét a román népelem számára sem kívánják.

A nagyjából a fentiekben vázolt magyar állásponttal szemben a román álláspont, — aminek már a fővárosi sajtó is kifejezést adott — az, hogy Románia számára Erdély kérdése nem határok, hanem a lét kérdése. Románia engedhet át területeket a Magyarországgal szomszédos részeken, de viszont az így át-eg-edett területekre volna áttelepítendő az Er-délyben élő magyarság zöme s így elsősorban a székelység, amely egészen beékelődött a ro-mán nyelvhatárokba.

Igy áll nagyjából szemben egymással a magyar és a román álláspont. Egyes mozzana-tok máris arra engednek következtetni, mintha mind a két fél döntőbíróiági ítéletre töreked-nék. Ezidősterint természetesen még korai vol-na a tárgyalások megszakadásáról beszélni, hiszen a tárgyaló bizottságok még együtt van-nak Turnu-Severinben, csak a két bizottsá-geje utazott a saját fővárosába a kormányától beszerzendő újabb utasítások céljából. Minden-eseire azzal tisztában vannak a román bizottsá-g körében is, hogy a Magyarország számára át-adandó területek nem szorítkozhatnak a szoros határsávra, hanem e területeknek oly mér-vőeknek kell lenniök a román álláspont szem-pontjából is, hogy az esetleg Erdélyből viss-zatelepítendő magyar tömegeket is befogad-hassák.

Nagy ellentét van a román-magyar álláspont között

Saját tudósítónk telefonjelentése Turnu-Severinből: Bár hivatalosan nem tettik még közzé sem a magyar, sem a román kormány jegyzékének tartalmát, itteni beavatott körök úgy vélik tudni, hogy a két kormány álláspont-ja között ezidősterint nehezen áthidalható sz-ka-dék tátong. A nagy felfogásbeli eltérés teg-nap délután és az esti órákban futóújsáki ter-jedni el a Turnu-Severinben időző külföldi uj-ságitörök között is. Megerősíteni látszik ezt a hiedelmet az a tény, hogy a délután 5 órai tár-gyaláson Hory meghatalmazott miniszter, a magyar tárgyaló bizottság elnöke személyesen nem jelent meg s a Zsófia hajó kapitánya idő-közben kikérte iratait a révkapitányságtól.

Már este féltíz felé járt az idő, amikor a helyzet úgy nézett ki, hogy a tárgyalások vég-leg megszakadnak. Ekkor jött a hirtelen for-dulat: Pop Valér, a román delegáció elnöke és Hory András teljesen különvonultak és egy-óra hosszat tanácskoztak egymással. Késő es-tére így a kedélyek mégis lecsillapodtak újból s az éjfélelőtti tárgyalásokon ismét résztvett Hory is.

A két kormány felfogása közötti külön-b-ség a következőkben vázolható:

Mig Giguritu román miniszterelnök leg-ülőbbi beszédében kifejezést adott Románia készségének, hogy kisebb területi engedmé-

nyeket tesz Magyarország javára, hogy aztán e területekre telepíttessék át az Erdélyben élő magyarság, addig magyar részről a népcseré gondolatát nagy tartózkodással fogadják. Emel-lett a magyar kormány oly területi követelése-ket támaszt, amelyek, ha nem is a történelmi határok visszaállítását, de mindenesetre igen jelentékeny terület-átadást kívánnak magában Erdélyben is.

Jelentékenyen nehezé teszi a tárgyaláso-kat az a körülmény, hogy úgy a román, mint a magyar tárgyaló bizottság tagjai ugyszólván

A Curentul helyszíni beszámolója a turnu-severini tárgyalásokról

Bucurestiből jelenti: Romulus Diánu, a Curentul külpolitikai szerkesztője hosszú hely-színi beszámolót közöl lapjában a turnu-severi-ni tárgyalásokról.

A tárgyalások lehető kilátásaival foglal-kozva, többek között a következőket állapítja meg:

Diplomáciai tárgyalások alkalmával álta-lában mindig annak a félnek a helyzete elő-nyösebb, amelyik a vendég, olyan értelemben, hogy vendég választja ki a tárgyalások idő-

pontját, kezdetét és azoknak befejezését. Ez az előny azonban egyúttal nagy felelősséggel is jár, mert a tárgyalások esetleges eredménye nagyon gyakran a kezdeményezés tényezőjétől függ. Eppen ezért a kezdeményezőnek szem-előtt kell tartania a valóságérzetet és lehetősé-gek végső határait s előre kell látnia azt, hogy követeléseit milyen esetleges politikai ha-tásokat váltanak ki.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a ro-mán-magyar érdekeknek az összhangba-hozá-

tala idő kérdése és hogy ilyen szempontból vizsgálva a dolgokat, sok haszontalan surlódást el lehet kerülni. Románia mindig szem előtt tartotta ezt a körülményt s a legnagyobb türelemmel vizsgálta meg mindig a magyar kívánásokat. Diplomáciai tárgyalásokra a sietés csak ártalmas lehet.

A román javaslattal foglalkozva Romulus Dianu azt írja, hogy Pop Valer miniszter azt nyíltan, pontosan és udvariasan terjesztette elő. Románia a barátságos magatartás álláspontján marad, bármilyen magatartást tanúsít is Magyarország. Amit a román megfogottak mondtak, azt mind az őszinteség és igazság sugalmazta. A magyar-román kapcsolatokból levont alaptalan bizalmatlanság könnyen eltűnhetik. Ezért azonban szükség van arra, hogy nyugati szomszédaink magasabb megértést tanúsítsanak.

Nem annyira az engedmények számítanak, mint inkább az a lelkiület, amellyel azokat teszik. Egy arányos és jól átgondolt siker következményeiben többet ér, mint egy másik túlzott, mert olyan rossz érzéseket vonhat maga után, amelyek minden sikert megsemmisíthetnek. Ime, Románia magatartása ezért megbékélő, azonban ez a magatartás a nemzeti érzésen és a román milliók sorsába vetett bizalmon alapul.

A „România” című lap a magyar és román álláspontról

Bucurestiből jelentik: A kormány hivatalos lapja, a *România*, valamint a *Curentul* legutóbbi számoknak első oldalán közlik a bécsi *Transkontinent Press* sajtóirodának azt a tudósítását, amely hosszasan foglalkozik a turnu-severini román-magyar tárgyalásokkal. A német sajtóiroda vonatkozó közleménye a következőket mondja:

Románia számára Erdély nem egyszerű határkérdés, hanem a román nemzeti létnek

középponti problémája. Románia átadhatná a magyar síkság melletti területeket, ha lakosságcserevel romanizálhatná a Kárpátok tövében fekvő szöveget, amelyet ma a székelyek laknak a román nép gyűrűjében.

Románia beleegyezne egy ilyen megoldásba, hogy a jövőben lehetővé váljék a baráti ro-

mán és magyar együttműködés s megszűnjön ezen a területen minden viszályra vezető ok

Egyelőre azonban a két álláspont összeférhetetlen. A románoknak átnyújtott magyar javaslat magyar vélemény szerint tárgyalási alapul szolgálhat s egyes engedményeket is tesz Romániának.

„Nincsenek mélyreható elvi ellentétek a román és a magyar tárgyalóbizottság között”

— mondotta Brosu, a román tárgyaló bizottság helyettes elnöke

Turnu-Severinből jelentik: Ejjel 2 óra 45 perckor utazott el a Simplon-expresszel Budapestre Hory András titkos tanácsos, meghatalmazott miniszter, a magyar bizottság vezetője és vele együtt utazott Ujszászi István vezérkari ezredes is, aki a tárgyalási anyagnak egyik legkiválóbb szakértője. A magyar küldöttség másik tagja, Zilahi-Sebes Jenő, a külügyminisztérium sajtóosztályának helyettese Bárdossy László bucaresti-i magyar követtel együtt éjszaka három órakor utaztak el Bucurestibe. Ugyanehhez a vonathoz volt csatolva dr. Pop Valér szalonkocsija is, aki Híot meghatalmazott miniszter kíséretében utazott Bucurestibe. Dr. Pop Valér ma reggel hét órakor érkezett meg Bucurestibe. Hory András és Ujszászi István pedig ma délután érkeznek meg a magyar fővárosba.

Az éjszaka két órakor a Károly király yachton vacsorát szolgáltak fel és ezen a vacsorán a román bizottság főbb tagja is részt vett. Közöttük Brosu meghatalmazott miniszter, a román delegáció helyettes elnöke és még egy-két követségi tanácsos. A fehér asztalnál való beszélgetés folyamán felengedett a hangulat és Brosu helyettes elnök nyilatkozott a tárgyalások külső körvonalairól anélkül, hogy a dolog érdemi részére kitért volna. Végezetül

ebben a jelmondatban sűrithető a tárgyalások mostani állása:

— Tulajdonképpen a két bizottság között nincsenek mélyreható elvi, csak sorrendi különbségek, aminek jellemzésére talán azt lehetne mondani, hogy a magyarok előbb a terület igényekről, aztán a lakosságcsereről akarnak tárgyalni, ugyanakkor a románok előbb a lakosságcsereről óhajtják és csak azután beszélnek a területi kérdésekről.

Kedd reggel a *Zsófia* hajó, amely öt méternyire horgonyoz a Carol király yachttól, zászlódíszbe öltözött. A magyar bizottság Turnu-Severinben maradó tagjai Szent István napját ünneplik. A bizottság tagjai, a Budapestre utazott Hory András meghatalmazott miniszter és Ujszászi vezérkari ezredes kivételével valamennyien a hajón tartózkodnak. Ami a román bizottság Turnu-Severinben maradó tagjait illeti, ugyanez a helyzet a Carol király yachton. Ugyanez a hajón vannak a külföldi újságírók és várják a tárgyalások folytatását.

Minden jel arra vall és itt számítanak rá, hogy a tárgyalások folytatására csütörtökön kerül sor, de nem lehetetlen, hogy csak a hét végén ülnek újra össze a bizottságok.

Hory András átutazott Temesváron.

Temesvár. Saját tudósítónk telefonjelentése. Hory András rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter a turnu-severini magyar küldöttség vezetője, Turnu-Severinből jövet kedden reggel átutazott Temesváron. A magyar miniszter különkocsiját a 103. számú Bucurest—Temesvár között közlekedő gyorsvonathoz csatolták. A gyors, amelynek reggel 7 óra 15 perckor kellett volna megérkezni Temesvárra, csak 8 óra 15 perckor futott be a nagypályaudvarra. Itt Bodea György felügyelő, állomásfőnök és a szolgálatos rendőrszt fogadták a vonatot. A gyorsvonat után két kocsit volt csatolva, egyik a Hory András különkocsija, míg a másik a biztonsági kocsit, amelyben egy őrnagy és egy magasrangú közbiztonsági tisztviselő utazott. A vonat temesvári időzése alatt sem Hory, sem kíséretének tagjai nem mutatkoztak. Temesváron a gyorsról lecsatolták a két kocsit és külön mozdonyt állítottak eléjük. Az így összeállított különvonat azután 8 óra 30 perckor elindult Temesvárról Arad felé. Aradon a két kocsit a Bucuresti—Budapesti gyorshoz csatolták. Tudósítónk értesülése szerint Hory András csütörtökön tér vissza Budapestre.

Kedvezően haladnak a román-bolgár tárgyalások

Szófiából jelenti a Reuter angol hírszolgálati iroda: A bolgár és román bizottság bétfőn összeült a craiovai királyi helytartóság palotájában, hogy megkezdjék a tárgyalásokat. Ezek a tárgyalások, — úgy vélik, — Dél-Dobrudzsa átadására vonatkoznak. Délelőtt volt az első hivatalos ülés. Ezt ebéd követte, majd délután ismét összeült a két bizottság. A Reuter szerint Bucurestiben azt hiszik, hogy a megbeszélésen szerepel majd Silistra és Balce vidékének átadása. A lakosságcsere és kárialanítás kérdését a jövő hét folyamán beszéljük meg.

Szófiából jelentik: Az olasz lapok jelentése szerint a bolgár fővárosban bizakodó a hangulat. A *Giornale d'Italia* szerint a tárgyalások előrehaladásához nagyban hozzájárult, hogy a bolgár kormány igyekezett megőrizni a románokkal, miszerint, ha megoldják ezt a kérdést, Románia déli határai tekintetében a jövőben teljesen nyugodt lehet.

Ujságírók Turnu-Severinben

Turnu-Severin, augusztus hó. A román-magyar tárgyalások színhelyén, a kulturpalota utcára nyíló büfétermében rendezték be a sajtó főhadiszállását. A sajtó képviselői itt rajzolták a tárgyalások megkezdése előtt, itt lesték a küldöttségek tagjait, innen rohamozták meg az ülésekről kijövő delegációkat, hogy mielőbb megtudják a tárgyalások eredményeit és részletesebb értesüléseknek jussanak birtokába, mint amennyi a hivatalos jelentésből várható.

Ha valami eseménynek lehetnek tanúi, gyorsan körülültek a terem nagy, ovális asztalát, megszállották a keskeny falatozóasztalokat és megkezdődött a lézas munka a tudósítások elkészítésére.

A terem szomszédságában egy folyosón két telefonfülke állott az újságírók rendelkezésére. Lecca propagandaügyi miniszteriumi osztályfőnök állította össze a telefonálások sorrendjét, de természetesen az beszélt előbb, aki „urgens” sőt „extraurgens” kérte az összeköttetést. A nagy külföldi sajtóirodáknál nem számít, ha tudósítók, rendkívüli nemzetközi eseményeknél, félórát is beszélnek akármilyen díjazás mellett.

Az „United Press” tudósítója repülőgépen érkezett Bucurestiből Turnu-Severinbe. Telefonálásának végét szinte lehetetlenség volt kivárni. A „Daily Mail” tudósítója, a mérsékeltén csinos, missis Klara Belgrádon keresztül beszélt igen hosszasan, lassu, tagolt beszéddel, mintha olyan valaki ült volna Belgrádban a drót másik végénél, aki csak nagyon gyöngén beszél angolul.

A németek hadászatiilag szervezték meg a távbeszélés szolgálatát s ennek megfelelően sikerült is csaknem állandóan megszállva tartaniok a két telefonfülkét. Hat egészen fiatal ember sürgött-forgott a „Völkischer Beobachter” tudósítójának vezénylete alatt, aki egyedül látszott idősebb, tapasztalt újságírónak. Ő maga nem telefonált, csak irányította a fiatalokat. Hol a németek hívták Budapestet, Berlint vagy Bucurestít, hol Berlin, Budapest, Bucurestít hívta Turnu-Severinben a hat tudósító valamelyikét s így biztosítva voltak, hogy az események minden fejleményéről a legro-

videbb idő alatt jelentést tudnak küldeni lapjaiknak, sajtóirodáiknak.

A Domei irodától a sarki kartárs érkezett Turnu-Severinbe, szintén Bucurestiből, mint csaknem valamennyi külföldi tudósító. A japánon kívül csak francia tudott, szerényen zárkózottan viselkedett s hosszú jelentéseket írt felülől lefelé futó képirasos sorokban, amelyeket aztán kis irógépén csupa nagybetűkkel írva, franciára szövegelt át. Egyáltalában nem türekedett a telefonfülke körül. Meg is kérdeztem: — Ön nem telefonál, kartárs ur?

— Nem, — felelte udározhatatlan japán mosolyával. — En tavoritokok. Es pedig egyenesen Tokióba.

— És mennyi idő alatt érkezik meg a távirata?

— Tíz óra alatt. Kissé későn, de viszont egészen részletes a jelentésem. Így kaptam az utasítást.

A legkülönbözőbb típusok gyűlnek ilyen alkalmakkor össze. Az Associated Press tudósítója egy érdekes, szakállas fiatalember. A Tass munkatársa szelíd arcú szláv, aki francia nyelven tudott. A Stefanié egy eleven olasz. A Magyar Távirati Irodának két tudósítója is buzgilkodott: az iroda bucaresti állandó munkatársa, aki a követség személyzetével együtt érkezett és egyik budapesti szerkesztője, aki a küldöttséggel jött a Zsófia hajón.

Még egy Budapestről érkezett magyar újságíróval találkoztunk, mindjárt megérkezésünk után, mikor kocsit hiányában gyalog érkezünk az Európa szállóudába, hogy szállást keressünk. Ez a fiatalember egy vonattal korábban érkezett, mint mi, még kapott kocsit az állomáson és szállodáról-szállodára kocsikázott, hogy szobára tegyen szert. Sehoh se kapott és találkozásunk pillanatában épp az Európában tudta meg, hogy itt sincs üres szoba, mindent jelőre lefoglaltak a bucaresti vendégek számára... A pesti kartárs elvesztette türelmét, annál is inkább, mert se a portással, se a kocsissal nem tudott beszélni s már cifra káromkodásba fogott, mikor tolmácsnak ajánlkoztunk és egy másik szálloda felé irányítottuk, ahol sikerült is szállást kapnia.

Fokozódó előkészületek Németországban az angol szigetország megszállására

Az ejtőernyős osztagok leszállására és a velük való emberi bánásmódra hívta fel az angolok figyelmét a német kormány. — Afrikában teljessé vált az olasz hadsereg győzelme

Berlinből jelentik: A német birodalmi kormány a svájci követ útján jegyzéket intézett Nagybritanniához. Ebben felhívja a figyelmet a német ejtőernyős csapatok külső megjelenésére, hangsúlyozva, hogy az ejtőernyősök a német haderő részei. Hangoztatja a német jegyzék, hogy a német ejtőernyősökkel szemben tanúsítandó, nemzetközi jogba ütköző bánásmód súlyos megtorlást vonna maga után az angol repülőgépekkel szemben.

Egész Anglára kiterjesztették a szigorított védelmi intézkedéseket.

Londonból jelentik: Az angol belbiztonsági minisztérium elrendelte, hogy a védelmi rendszabályokat egész Anglia területén alkalmazni kell, szoros együttműködésben a katonai hatóságokkal. A védelmi rendszabályok eddig csak a tengerparttól számított néhány kilométernyi övezetben voltak érvényben. Most azért terjesztették ki, hogy az ország bármely részében gyorsan végrehajthassák azokat az intézkedéseket, amelyek a levegőben és tengerrel törtéző behatolás következtében lesznek majd szükségesek.

Az angol légiőrosz vesztesége tíz nap alatt.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda áttekintést ad az angol repülőgépvészteségekről. A véderőfőparancsnokság jelentéseiből kitűnik, hogy az augusztus 8-tól augusztus 18-ig terjedő idő alatt a németek 732 ellenséges repülőgépet pusztítottak el.

Eredménytelen az angol propaganda Olaszországban. — Az olasz sajtó visszautasítja az ékverési kísérleteket.

Rómából jelentik: Az olasz sajtó foglalkozik az angol repülőgépek által az északolaszországi városok felett leszárt röpcedulákkal és hangoztatja, hogy azok éppen az ellenkezőjét érték el annak, amire Duff-Coopej számított.

A Lavoro Fascista szerint, ha az angolok azt jelentik ki, hogy Németország ősi ellensége Olaszországnak, ez azt bizonyítja, hogy két dolgot nem vettek figyelembe. Az egyik, hogy a nemzeti szocialista Németországot nem szabad összetéveszteni az egykori osztrák-magyar monarchiával, a másik pedig: hogy a német és olasz forradalom ugyanazon célok felé menetel.

A Giornale d'Italia így ír:

— Az angolok nem értik meg, hogy Olaszor-

szág a saját tengerében szabad akar lenni. Olaszországnak tehát azok az ősi ellenségei, akik a Földközi tenger foglyának tekintik és lehetetlennek teszik természetesen és jogos törekvéseinek megvalósítását. Nem Németország az ősi ellenség, hanem Anglia. Erről maguk az angolok is meggyőződhetnek, ha Julius Cézártól kezdve áttanulmányozzák a történelmet.

A nemzetközi sajtó egyöntetűen megállapítja az angolok elleni teljes ostromzár jogosságát.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda közli, hogy magyar politikai körök véleménye szerint, senki sem vonhatja kétségbe az Anglia ellen alkalmazott német tengerzárakat jogosságát.

Tizenöt nap alatt Brit-Szomáli az olaszok birtokába került

Az angol csapatokat behajózták és elmenekítették Szomáliából

Rómából jelentik: Brit Szomáliában teljessé és véglegessé vált az olasz győzelem. Erről az olasz hadsereg főparancsnoksága a következőket jelenti:

— Britszomáliában csapataink áttörték az ellenség védelmi vonalát, megszállták Laporuk helységet és tovább üldözték a hajók felé visszavonuló ellenséget. Az ellenséges hajókat a vadászrepülőgépek állandó támadás alatt tartják. Egy ellenséges gépet lelőttek. A Kassala elleni ellenséges légi támadás sem anyagi kárt nem okozott, sem emberéletet nem pusztított el. Az Addisz-Abeba elleni légitámadás során két ember meghalt, öten megsérültek. Az angol gépek két olyan repülőszínt találtak el, amelyek régi hadianyag volt felraktározva. Északafrikában légiőrosz hatásosan bombázták a Sidi Barrani-i repülőbázisokat továbbá katonai táborokat és a Soluntól délre fekvő övezetben gépkocsiosztagokat. Valamennyi gép

visszatért támaszpontjára. Az ellenség légitámadást intézett Milánó ellen. Három bomba egy magánházat talált el. Több bomba a nyílt mezőre esett. A Turin elleni légitámadás csak csekély kárt okozott. Az ismeretes röpcedulákat most is lebodták az angol repülőgépek.

Hivatalos angol jelentés a csapatoknak Szomáli-földről való kivonulásáról.

Londonból jelentik: A Reuter iroda jelenti:

— Mint hivatalosan közlik. Szomáli sikeresen kiűrtették. Az ágyukat kettő kivételével mind hajóra rakták. Ezt a kettőt már korábban elvesztették. A hadianyag-, élelmiszer- és felszereléskészlet nagy részét szintén hajóra rakták, azokat pedig, amelyeket ott kellett hagyni, megsemmisítették. Hajóra szállították a sebessülteket is.

Az olasz győzelem jelentősége

Az angolok ismét sikernek tüntetik fel megjutamodásukat

Rómából jelentik: A kelet-afrikai olasz győzelemmel és az azzal kapcsolatban kiadott angol jelentéssel foglalkozik a Stefani-iroda közleménye, mely a többi között ezeket mondja:

— Brit-Szomália elvesztését London ismét azzal a jellegzetes módszerrel közli, ahogyan

eddig is a feltűnő vereségeket győzelmekként igyekezett feltámlálni. Az olasz csapatok 15 nap alatt győzelemről-győzelemre haladva, futamították meg a szomáliai brit haderőt. Ezt most a brit hivatalos rádiószolgálat és a hivatalos hírszolgálati iroda így jelentett be. „Szomáliát sikeresen kiűrtették.”

Ezt a közlést részletek követik, melyeknek célja bebizonyítani, hogy a sikeres visszavonulás győzelemfélélt jelent. Nyilvánvaló azonban, hogy az egyetlen tény, mely valóban számít, maga a Szomáli-föld kiűrtetése, nem pedig az, hogy az angol erők futása milyen módon ment végbe. London most újra kísérletet tesz arra, hogy elhomályosítsa, milyen csapatot mért Olaszország Afrikában a brit birodalomra. Ez a kísérlet azonban ismét csak arra alkalmas, hogy magukat az angolokat tegye nevetségessé.

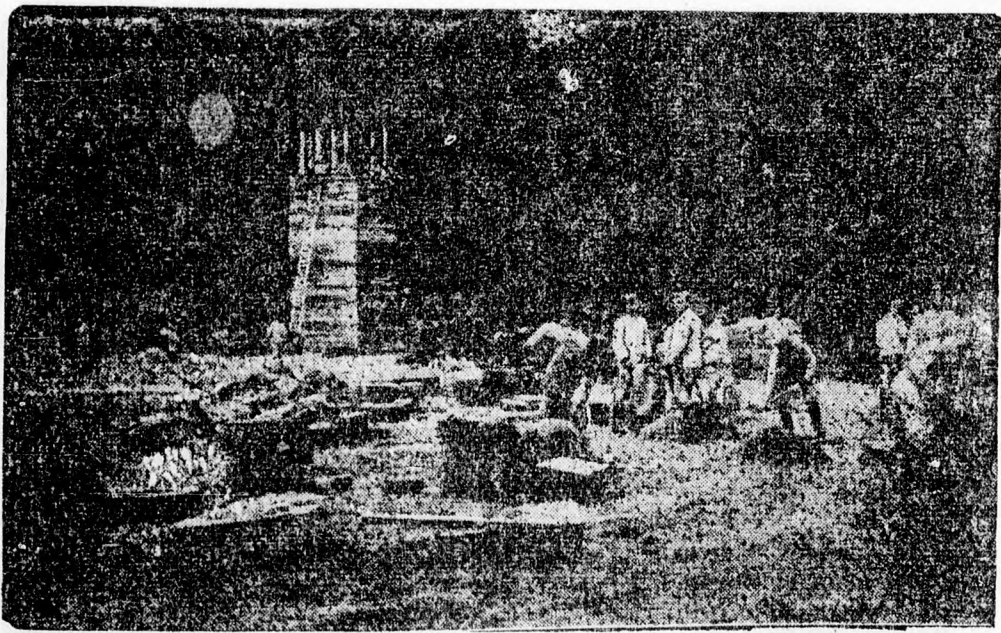
Hitler távirata Mussolinihez az afrikai győzelem alkalmából.

Berlinből jelentik: Hitler német birodalmi vezér és kancellár a kelet-afrikai olasz győzelem alkalmából táviratot intézett Mussolinihez. A távirat így hangzik:

— Duce! Fogadja Ön és hadserege a magam és az egész német nép nevében legszívélyesebb ezerecskivánataimat a kelet-afrikai nagy győzelem alkalmával. Az Ön Hitler Adolfja.

Angol bombázók Hollandia felett.

Amszterdami jelentik: Vasárnapra és hétfőre virradó éjszaka angol repülőgépek ismét bombákat dobtak le több holland helyiségre. Az angolok nem katonai tárgyakat vettek célba. Több helyiségben magántulajdonba esett kár.

A compiegnei erdőből most eltávolítják az 1918-as fegyverszünetre emlékeztető táblákat és emlékköveket s csupán Foch marsall emlékműve marad a helyén

Hagyományos fényvel és bensőséggel ünnepelték meg a magyar fővárosban Szent István király emlékét

Megkapó, színpompás képben bontakozott ki ezidén is a nagyarányú Szentjobb-körmenet

Budapestről jelentik: A magyar fővárosban ez évben is, mint minden esztendőben, hagyományos fényvel és bensőséggel ünnepelték meg az országalkotó első magyar király, Szent István emlékét.

Az ünnepségek legkiemelkedőbb mozzanata, a Szentjobb-körmenet, fél 9 órakor kezdődött a királyi várkapolnából, ahol a szent király jobbát őrzik. A Szentjobbot őrző ereklyeszekrényt négy fiatal szerep vette vállaira. Mögöttük haladt a Szentjobb új öre, *Hannas* Endre dr., aki ugyanolyan arannyal hímzett palástot viselt, mint az ereklyét vivő szerepök. Középen, a Szentjobb mellett haladt az egyetem küldöttsége: a rector magnificus, mögötte a Tanács, a dékán; az ereklye másik oldalán a főváros küldöttsége haladt, élén *Szendy* Károly polgármesterrel. Ezután a pápa követe, *Angelo Rotta* apostoli nuncius lépdelt hosszú, violaszínű palástban, mögötte pedig a hercegprímás, teljes bíborosi pompában: hatalmas úszállyal, mely az ő nagy egyházi méltóságát jelképezi.

Lassan kialakul a menet. Feltűnik a kormányzó képviselőjében érkező *Teleki* miniszterelnök alakja, két oldalán egy-egy testőrrel. Pompás, szép magyar legény mindkettő. Utánuk a parlamenti őrség menetel, gyönyörű piros ruhában, majd ismét a Korona-őrség zöld dolmányban, sárga csizmával, bíborral bélelt fehér köpenyben. Sisakjuk szikrázik az augusztusi nap fényében.

A Vár-udvar lassan kiürül. A hőmpölygő, tarka menet fölött fénylőn, diadalmasan lebeg az imbolygó ereklyetartó szekrény. A menet a Szentgyörgy-téren átvágva, a honvédelmi minisztérium felé közeledik s pontban 9 órakor harangzúgások között megérkezik a Szentháromság-térre. A tömeg néma áhítatban várja a Szentjobb diadalmas bevonulását a Mátyás-templomba. Közben a téren színpompás kép bontakozik ki. Tarkaruhás, pártás magyar leányok, ünnepi ruhás legények, katonák, papok, lovas és gyalogos rendőrök színes ruhái gomolyognak tarka összevisszaságban. A harangok zúgásába a díszszázadok zenekarának ütemes dobpergése vegyül. A templom kapui tárva vannak, várva a Szentjobb bevonulását. Ezer és ezer villany fénye csillog a templom belsejében. Az oltáron pislogó gyertyalángok lobognak. A menet most elért a kapu elé s a Szentjobb bevonul az ünnepi fényben úszó templomba. Felzúgnak a harsonák s hangjuk belevegyül az orgona s a harangok kívülről beszüremelő hangjainak bűgésébe. A menet végigvonul a templomhajón. Egymásután jönnek a Szentjobb örei, apátok, prépostok, a püspöki kar, a pápa követe, Magyarország hercegprímása, utána a kormányzó képviselőjében *Teleki* miniszterelnök, gyönyörű fekete díszmagyarban, majd a királyi hercegek, középen *József* főherceg, jobbra tőle *Albrecht* királyi

herceg, balra *József-Ferenc* főherceg, majd a felsőház és képviselőház tagjai díszmagyarban, a Szentkorona két öre, a királyi kúria elnöke,

Ujabb rendelettel fogják szabályozni a gabonakereskedelmet

Kolozsvárról jelentik: A Nemzeti Szövetkezeti Intézet rendelettervén úján felhatalmazást kapott a kormánytól a gabonaneműek felvásárlására. Erre a célra a jegybank egymillió leites hitelt nyitott a Szövetkezeti Intézetnek.

A gabonakereskedelem kialakulását azonban a jelenlegi rendszerre vonatkozó rendelkezések akadályozzák, így a kereskedők nem vehetnek részt a gabonaüzletben. A Gabonakeres-

a közigazgatási bíróság elnöke, stb. stb. Utánuk bevonulnak a különböző vidéki küldöttségek, a gyöngyös bokréta tarka csoportja. Kérpátalja ruszin és román népe Rákóczi és Horlhy zászlajával.

A színpompás menetet a díszszázad zárja le. Imádságos hangulat ömlik szét a templomban, majd felzúg a gyönyörű, régi ének:

„... hol vagy István király...”

Ezután megkezdődött a szentmise, melyet *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás pontifikált. A szentbeszédet mise közben *Mész. lényi* Zoltán sinopei címzetes püspök mondta.

A szentistvánnapi ünnepségek sorát este s hagyományos tűzijáték zárja le.

Ünnepélyes estebéd Berlinben a magyar földművelésügyi miniszter tiszteletére

Az elhangzott pohárköszöntők. — A német-magyar bajtársi kapcsolatok éltetése

Berlinből jelentik: A német hírodalmi fővárosban tartózkodó *Teleki* Mihály magyar földművelésügyi miniszter délután Darré német hírodalmi földművelésügyi miniszter társaságában gépkocsin körutat tett a hírodalmi fővárosban. A körút során megtekintette a sportteret is, ahol Darré miniszter teán látta vendégül magyar kártársát. Este Darré az u. n. repülőházban ebédet adott *Teleki* Mihály tiszteletére. Az estebéd a német miniszter feleköszöntőt mondott és mindenképp örömet fejezte ki, hogy *Teleki* Mihályt Berlinben üdvözölheti. Azok a felejthetetlen napok — ugymond — amelyeket a tavasszal Magyarországon töltött, megmutatták, hogy Magyarországon is nagy erők működnek azon, hogy a magyar dunai tér termékeny földjeit a legjobban kihasználják. A magyar kormánynak erre irányuló törekvéseiben egyik mozzanatát látja annak a messzenézó gondoskodásnak, mely az ország fejlesztésére irányul. Nagy öröme szolgát, hogy a legközelebbi napokban a magyar miniszternek és kíséretének megmutathatja a német mezőgazdaság egy részletét. A természetadta feltételek között a német földből belterjes munkával és a legmodernebb technika felhasználásával csüesteljesítményeket érnek el. Ujra biztosíthatja a magyar minisztert, hogy a két ország mezőgazdasági kormányzatának, valamint állam- és hivatásrendi intézményeink együttműködését a jövőben is minden eszközzel előmozdítja. Kifejezte végül azt a reményét, hogy az együttműködés további kimélyülése a jövőben is hasznos gyümölcsöt terem a két mezőgazdaság számára.

Teleki Mihály válaszában köszönetet mondott Darrénak baráti szavaiért és a szíves fogadtatásért. Ezek a meleg bajtársi szavak — ugymond — meggyőzték arról, hogy a német és magyar mezőgazdaság között különösen szoros összetartás áll fent, mely a két nép bensőséges baráti érzésein kívül erős valóságérzésen is alapul. A két nép akarja és tudja is egymást becsülni. Ennek a két népnek valóságérzete felismerte, hogy Németország és Magyarország közgazdasági messzemenően kiegészítik egymást. Ennél fogva nemcsak tanulhatnak egymástól, hanem egyre fokozódó mértékben áruikat is kicserélhetik.

A továbbiakban *Teleki* Mihály hangoztatta, hogy kötelességének tartja ezt a felismerést minden rendelkezésre álló eszközzel terjeszteni, hogy elmélyítse az összetartozás érzését a német bajtársak irányában.

— Mi, frontkatonák — mondotta *Teleki* Mihály — a világháború közös barcaiban felismertük, majd a világháborút követő években még fokozottabban éreztük, hogy igazán nagyot csak a bajtársi hűségben egyesült erővel lehet teremteni és csak így lehet kivívni népeink végső győzelmét.

Tilos román hajónak angol területi vizen hajózni

Bucurestiből jelenti a rádió: Az Anglia elleni német blokád kihirdetése után a román kormány megtiltotta a román hajóknak, hogy az angol területi vizeken hajózzanak.

ŐSZI LIPCSEI VÁSÁR 1940

NYITVA AUGUSZTUS 25-29-IG

A vásár megtekintésével megtalálja számítását

Bármilyen felvilágosítást nyújt a

LEIPZIGER MESSAMT / LEIPZIG, (DEUTSCHLAND)

vagy LUDWIG SCHUSTER EZREDES, NÉMET KONZUL
ORADEA, STRADA NICOLAEIGRGA No. 1. — TELEFON: 21-35.

Erdekes beszédek hangzottak el a csatádi Lenau-ünnepségeken

Német díszörség Lenau szobránál. — Tizenkétezer német fölvonulása

A Magyar Népközösség is képviseltette magát az ünnepségeken

Temesvár. Saját tudósítónk jelentése. Vasárnap tartották meg hatalmas tömeg részvételével Csatádon a Lenau halálának 90 éves forájója alkalmából rendezett ünnepségeket. Az ünnepségeken tizenkétezeren vettek részt. Lenau szobránál német díszörség állott, a falu előtti téren hatalmas felátókat építettek a közönség számára. Fölvonult az ünnepségre a Német Ifjúsági Szervezet, valamint a Német Nemzeti Munkafront alakulata. A Nemzeti Munkafrontot ötezer német férfi képviselte.

Koradélelőtt a Királyhimnussal vette kezdetét az ünnepség, amelyen jelen volt Kuhna dr. temesvári német konzul, a bánátsági német körzetvezető és Bruckner Wolfram dr., a romániai német népcsoport vezetője. A helytartóság képviselőjében Popovici Virgil ezredes jelent meg.

A délelőtti ünnepségen ott voltak a bánátsági Magyar Népközösség vezetői is. A Népközösséget Kakuk János dr. elnök, Martzy Mihály, Molnár Béla, valamint Asztalos Sándor dr. főtitkár, a bánátsági magyar ifjúságot pedig Rohrer Albert tanár és Szatmáry László képviselték.

Szavallatok, énekszámok hangzottak el. Az ünnepi beszédet Hochl Hans szatmári körzetvezető mondta. Ezután megkoszorúzták a Lenau-szobrot, majd a német szervezetek fölvonultak a német nép-

csoport vezetője előtt.

A délutáni ünnepségen Anton Péter körzetvezető *élesen kikelt azok ellen, akik különböző híresztelésekkel nyugtalanságot keltenek a német lakosság kebelében.*

Romániában is előtérbe helyeződtek az új idők követelményei — mondotta a romániai német népcsoport vezetője.

Ezután emelkedett szólásra Bruckner Wolfram dr., a romániai német népcsoport vezetője.

Beszéde elején kijelentette, hogy a kormánytól a németek számára *legyveres védelmi alakulatok engedélyezését kérte s a kormány a kérés teljesítésére elvi ígéretet tett. Követelte azután a rekvirálások azonnali megszüntetését és azt, hogy a németeket bocsássák el a katonai szolgálatból.*

— A demokrácia ideje elmúlt s miután ez az elv sírba vitte Franciaországot, Angliát is rövidesen hasonló sorsra juttatja. A szabadkőműves uralomnak vége.

— Romániában is előtérbe helyeződtek az új idők követelményei — folytatta beszédjét Bruckner dr. — *s ha ezt a helyi nagyságok nem is akarják megérteni, az mitsem változtat a helyzeten.*

Beszéde végén Bruckner dr. *elrendelte a német önvédelmi szervek fölállítását.*

Lenau hányatott élete a bánátsági Csatád községtől a döblini tragédiáig

Temesvár. Saját tud. „A szülőföld emlékei nem mosódnak el soha. Barangoltam Amerika erdőseiben és nem tudták bennem az otthon érzését fölkelteni. Ott is tölgyek voltak — de idegenek voltak, valahogy nem igazak. Még a Németországban utazom is és erdőkön visz át az út, akkor sem tudom azt érezni, amit odahaza. Bécsben, ha magyar paraszttal találkozom, aki szénát hoz be kocsján, mindig örvelezem. Magamba szívom az illatot és ismét ifjúságom virányait járom. Kedves jelenetek voltam tanuja. Bécs körül vársík húzódik, amelyet le szoktak kaszálni. Éppen kaszáltak s rakodtak a szekérre. Magyar gránátos haladt arra. Megállt, nézett és szívta magába az ismerős illatot. Egyszerre csak levetette zubbonyát, ledobta fegyverét, vasvillát kapott fel és élvezettel dologhoz látott. *Felébredt benne a parasztfiú. Vannak örök elvek.* S éppen abban rejlik minden tragikum, hogy van valami, amit megtagadni nem lehet. Ilyen örök elv az is, ami azt a vasvillát kezébe adta a magyar fiúnak.”

Igy nyilatkozott 1844-ben egy alkalommal Lenau Miklós, a nagy költő, aki a Bánágban, Csatádon született 1802 augusztus 13-án, Lenau a német irodalom halhatatlanjai közé került. 90 évvel ezelőtt, 1850 augusztus 22-én fejezte be életét a döblingi elmeegógyintézetben. Lenau halálának kilencvenedik évfordulója alkalmával rendezte meg a bánátsági németiség nagyszabású emlékünnepét, a költő szülőhelyén, amelyet róla neveztek el Lenauheimnek. S a Német Népközösség meghívására a Lenau-ünnepségen megjelent a Magyar Népközösség küldöttsége is.

A nagy költő élete elindul az aranykalászos bánátsági rónaságon.

A Bánág szülőtte volt Lenau, a zseniális és szerencsétlen költő, a német irodalomnak ez a kiváló nagy alakja. S hár bölcsőjét a Bánágban ringatták, még csecsemőkorában vitte el az aranykalászal ékes rónaságról az élet sodra: nem is került vissza többé soha Csatádra. És mégis: már a bölcsőjében az a végzettségűsége ringatta, amely

aztán különös sájtossága lett egész költészetének és egész életének. Mert hiszen igazi, nagy költő volt Lenau Miklós és ízig-veéig igazak saját szavai: „Írásaim az életem, miután tetekre nem nyílt tér számomra soha...” S erre az életre, ezekre az írásokra valami sájtós, eredeti mélabú, katasztrófális végzettségűsége nyomta rá bélyegét.

Ennek a magját tényleg már itt kapta Lenau a csatádi bölcsőben, ez a végzettségűsége már kisugározott reá, amikor jómaga is még élete csirájában volt...

A német irodalomtörténet kitérülhetetlenül feljegyezte lapjaira a bánátsági tájat. „A Temesvár melletti Csatád — így említik a Lenau-életrajzok a költő szülőfaluját. Köziemert dolog: a költő atyja

lovassági tiszt, császári katonai család sarja, anyja pedig a pesti városi ügyész árvája. A szülők életébe úgy kapcsolódik be a Bánát, hogy a házasságot, mindkettőjük hozzátartozói elleneztek. A férfi szülei azért, mert nem kívántak polgári rendi menyét, a leány édesanyja pedig azért, mert sokat lehetett hallani Niembach Ferenc kadét úr könnyelmű kicsempogásairól. S a fiatalok megbeszéltek: a férfi szegreakasztja a *Waffenrock*-ot s a maga lábán él meg. Meygraber Teréz pedig leutazik a Bánátba fivérehez, aki Krossován kamerális tisztviselő s majd valami hivatalnoki álláshoz juttatja leendő sógorát, hogy tényleg megélhessen a maga lábán. Lenau édesanyja ekkor ismeri meg első ízben a Bánágot. Nekiindul az akkori fáradságos utazásnak s 1799 április 11-én Temesvárról kelt levelében értesíti szerelmest, hogy szerencsésen ideérkezett. „Holnap — írja — tovább megyek Versecce, ez egy napi út, onnan a fivéremig még egy napi út: kérem fogom, várjon rám Versecen, mivelhogy azon alul a sűrű erdősegekben rablótól kell tartani.” Fennmaradt a krassóvéneklakta Krassóváról is egy-néhány ürgető, szenvedélyes, kétségbeesett írás. S a völegény Nagykorösről, ahol helyőrségen volt, tényleg el is lőgatott Krassóvára: egyelőre magatehetetlen, merthogy *„obsitját még nem adták ki.”* Temesváron át Óbudára tért vissza a leány, ott aztán végre megesküdhetek s mindjárt leutaztak a Bánátba. Ismét egy-néhány bánátsági helynév szövődik bele Lenau szüleinek sorsába. A férj Ujpecsre kerül kamerális irnokként, majd Lippára, utóbb ellenőrnek Csatádra, onnan Boksánbányára. Ujpecsen kisleányuk születik, Lippán szintén — ez utóbbiból később Anton Xaver Schurz írónak, Lenau biográfusának felesége —, Csatádon pedig az itteni egyemeletes kamerális épületben, amely maig is megvan, jó a világra a kis „Niki” — Lenau Miklós, a nagy költő.

Az édesapa tragikus arca.

Életrajzírói egyértelműleg említik az apa kicsempogó életmódját. Mindúntalan módját ejtette, hogy a közeli Temesvárra mehessen. Egy ilyen alkalommal, hosszas kimaradása miatt, az asszony is bejött a városba. S nem a legépületesebb dolgokról győződhetett meg. Ezek meg is ingatták a családi béke alapjait és heves jelenetekhez vezettek: az édesanya pedig ekkor már a szíve alatt hordozta a költőt. Lenau Miklós még alig volt négy hónapos, amikor az a sokat emlegetett megrázó eset történt: A legidősebb kislány halálos beteg. Az apa Temesvárra siet, orvosért. Múlik az idő, múlik és sem az orvos, sem az apa nem érkezik meg. A leányka már hörög, meghal — s ekkor nyílik az ajtó s a kétségbeesett anyára két vadidegen rátámad: aláírásával vállaljon kezességet a férjért, aki Temesváron tizenhétézer forintot veszített a kártyán... A csatádi temetőben csak néhány éve, hogy megtalálták a kis csöppés sájtósét:

SIE BLÜTHE KURZ
UND SCHÖN
MAGDALENA
VON
NIEMBSCH
ANNO 1802.

„Rövid és szép volt élte virága... Boksánbányán, a Berzava völgyében indult aztán a költő első tavasza, de már 1803 márciusában otthagya állását s a család Temesváron át Budára távozik, örökre búcsút mondva a Bánágnak... Vészterhes viha-

Lenau halálának 90. évfordulója alkalmával a költő szülőhelyén, a bánátsági Csatádon emlék-ünnepet tartottak. — Középen Lenau arcképe, balról a költő szülőháza, jobbról a csatádi Lenau-szohor. Lent Csatád község látképe

rok kavarták és dúlták fel a család bűnségi életét, mélyreható örvények, s ha a költő mindössze nyolc-hónapos volt, amikor innen elkerült, ezeknek a viharoknak szomorú, lesújtó emléke elkísérte mindenüvé a családot s jólevegő reányomta helyegét Lenau egyéniségére, költészetére. Elkerült innen, továbbá viharokra, a vihartépte hajó, amelyet a költő pecsétjében is feltüntetett... Szomorú hajótörés volt mindennek a vége.

Emlékek a nagy kártyásról.

A temesvári püspöki palotával szemközt található a Resicaművek igazgatósági palotája. Ez az épület eredetileg a Trombitás-hoz címzett vendéglő és szálló volt, megszállt benne II. József, majd Ferenc király is. Régi hagyomány szerint itt vívta meg Lenau atyja nagyszabású kártyacsatáit, más hagyomány meg arról tud, hogy a józsefvárosi Fehér hajóhoz címzett, akkoriban forgalmas vendéglőben és kávéházban is sokat kártyázott. Milleker Bódog verségi történetirő arra figyelmeztet, milyen különös: a költő atyja könnyelmű, anyja szenvedélyes; a keresztelő plébános — Gruber József — költő. Kőszegi püspök konzekrációjára írt ódát s egy paptársa elhunytára elégiát; a keresztapa, Hehl Miklós esatádi koronauradalmi hivatalfőnök öngyilkos lett, kútba fojtotta magát.

Csendes révek a pesti piaristáknál s a tokaji tüzes bor hazájában.

A háborgó áradat vitte a kis hajót, el, s akadtak néha kies, csendes révek. A pesti piaristáknál négy osztályt végzett Lenau. A másodikban még „kezdő magyar” — a negyedikben már „eminens” a magyarból. Ha a család a Bánságban marad, a kis tanuló bizonyára a temesvári piaristákat frekvenciálta volna, akiknek intézetéből annyi nagy név került ki. Említik a német biográfia, hogy Lenauak Pesten legkedvesebb pajtása Klauzál Miklós. Instruktor Kővesdy József, aki kimegy a családdal Tokajra is, zhová az Miembsch halála után új családfelelővel vonult. Ott, ahol a tüzes bor terem, volt Lenau igazán elemében. Az igazi magyar élet levegője megkapta, éltette. Utóbb költeményeiben is újra és újra visszatér a Tisza-

Bodrogközre és csudakép megleveníti a pusztai életet, a vágató lovasokat, a huszárokat, a pusztai csárdát, amelyben a pandúrok sarkantyúpengetve táncolnak s a cigányokat, akik oly szívrehatóan húzzák a rőtöt a „rebellis Rákóczirol.” Azokra a tájakra vágyott egy életen át vissza:

Délre száll az esőfelhő,
Déli tájra zúg a szél,
Monnydörgéssel, csattanással
A sívemi is délre tér.

Az ablakból néz ki Lilla,
Az erdőbe vész szemé...

A habok újra tovaragadtak. Már ifjúvá serdült s tanulmányában is ugyanaz a zaklatott hajszja, mint a költeményeiben. Tanult magyar jogot Pozsonyban, osztrákot Bécsben, filozófiát, majd Magyaróváron gazdasági akadémiát hallgatott — azaz inkább kedvence szenvedélyének hódolt: lóra pattanva vad iramban száguldozott. Azt állapítja meg az ifjúrol Dr. J. Klug (Die Tiefen der Seele): „Lelke telve volt búbanatos zenével, kitörni vágyó, kifejezést kereső lírikával, telve a pusztai szabadsága iránti honvágygal. És megereztette temperamentuma kantárszárát, akárosak valemi zabolátlan paripát s aztán megindult a száguldás tücskönbogaran, mindenén át...” Külföldre vitték további tanulmányai: és csendes révet talált újra a sváb költők körében, akik mindig a legnagyobb gyengésséggel övezték. Am a rejtelmes nádi zengés után a lelke az őserdők zúgására vágyott, a Niagara mennydörgészerű robajába s nekiindult Amerikának is. S amikor visszatért, új hajszja: a világ rejtelmének torkába kívánt látni és hol hívő volt, hol kétkedő. Hírve hatalmas arányokat öltött és a kétkedésben sem talált nyugópontot. „Megható — írja Klug az említett munkában — vergődésében az egyetlen Lehetőt sejtve, mint tesz kísérletet, még egyszer gyermekkorra hitéhez visszatapogatózni...”

(Folytatása következik.)

Schiff Béla

Rendelet törvény szabályozza a rádiózást

Bucurestiből jelentik: A hivatalos lap legutóbbi száma rendelet törvényt közöl, mely a rádiózást szabályozza. A törvény leszögezi, hogy a rádióadás, állami közszolgálati jelleggel, a Román Rádióadó Társaság hatáskörébe tartozik. A közvelező szakaszok a közönség jogait és kötelességét szabályozzák. Eszerint rádiót felszerelni, őrizetbe tartani, használni, eladni csak a rádiótársaság előzetes engedélyével lehet. Az engedély személyre szól és nem lehet átruházni. Az engedély a rádiót és a használat helyét is közelebbről megjelöli. A lakáscsere ajánlott levélben kell bejelenteni.

A rádiódíjak befizetésének elmulasztása esetén 30 százalékos többlet fizetendő kamat és költség címén.

Ervényét veszti az engedély: 1. Lemondás és 2. az engedélynek a belügyminisztérium által történt visszavonása esetén. Háború idején, vagy kivételes időkben az illetékes hatóságok semmisíthetik meg az engedélyt.

Rádió vagy rádiókellékek árusítása, vagy bármily címen való továbbadása csupán abban az esetben eszközölhető, ha a vevő engedélyt tud felmutatni. A rádió és rádiókellékek eladásával foglalkozó kereskedők kötelesek könyvet vezetni az eladásokról és az erre vonatkozó kimutatást havonta be kell küldjék a rádiótársaságnak.

Koepgen-Endrefalvy:

A szó hatalma

Hét előadást tartalmaz az egyházi szónoklatról.

Ara: 105 leí és portó.

Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

Azok, akik saját készüléküket, vagy rádiófelszerelésüket eladják, vagy átengedik másoknak, kötelesek egy hónapi időn belül ezt bejelenteni a rádiótársaságnak.

A rádiózás csupán mások nyugalmanak zavarása nélkül szabad folytatni.

A törvény a rádiókészülékek hitelben történő eladását is szabályozza és megállapítja, hogy ilyen esetben a tulajdonjog, a vételár teljes kifizetéséig az eladót illeti. Két részlet fizetésének elmulasztása esetén a készülék visszakövetelhető és az addig fizetett részeket az eladót illetik. Az erre vonatkozó határozatot a bíróság a felek megidézése nélkül hozza. A határozat a kézbesítéstől számított 3 napon belül, a nyugták csatolása mellett, ellentmondással támadható meg, de ennek nincs felfüggesztő hatálya.

Háború, mozgósítás, vagy kivételes idők esetén a kormány nemzeti érdekből a rádiók használatának jogát visszavonhatja. Katonai hadműveleti zónákban ez a jog az illetékes katonai parancsnokságot illeti.

A titkos rádióadás a törvény 3—12 havi fogházzal és 5000—20.000 leí pénzbírsággal sújtja. Kihágást képez és a taksa tiszteresével büntetendő az, aki másnak engedélyt használja, vagy a díj nemfizetése folytán lejárt engedélyt használ. Aki taksafizetés nélkül rádiót hoz be az országba, vagy taksafizetés nélkül rádiót, vagy felszerelést ad el, tiszteres illetéket köteles fizetni. Aki az engedély visszavonása ellenére is használja készülékét, 1—3 havi fogházzal és 2000—10.000 leí pénzbírsággal büntetetik. A lakásváltozás bejelentésének elmulasztását és a bejelentett rádiótípus engedély nélküli kicserélését a törvény pénzbírsággal sújtja.

Levél

a kacszerű játékszerekekről

*

Nagyságos Asszonyom!

Bizonyára neveletlen fráternek fog címezni, amiért így ismeretlenül háborogni merészeltem soraimmal; sajnos azonban más utat sehogyan sem találtam arra, hogy mondanivalómat közölni tudjam Önnel. S aztán bevallom, az a gondolat is vezérelt, amikor a tollat kezembe vettem, hogy soraimat talán a Nagyságos Asszonyon kívül elolvassa még néhány édesapa és édesanya...

Azért ugyebár nincs semmi okom, mentegőtőzni, hogy az esti korzó népes közönségével együtt magam is tanuja voltam annak, amikor a Nagyságos Asszony körülbelül ötéves kis fiacskájával végigvonult a Főúton. Nem, a világ minden kincséért sem azt akarom szemére vetni a Nagyságos Asszonynak, hogy a korzóra hozta a gyermeket, hiszen csak örülni tudok, amikor ebben a modern miázmákkal nagyon is megfertőzött városban mosolygószerű gyermekket látok. Nem, Nagyságos Asszonyom ezért csak őszinte halálat és tisztelőmet tolmácsolom, — azonban az a remekbékésült halálosztó gépecske, amit kedves kisfia a népes korzón maga után húzott, az nem, sehogysem hagy nyugodtan. Nagyon édes kis tankocska volt s ahogy előrehaladtak olyan aranyos kerepléssel utánozta a benne levő szerkezet a hamisítatlan géppuskaropogást, hogy az ember önkéntesenül is azt az igazándi harcikosit képzelte maga elé.

A Nagyságos Asszony nem jorult hátra és nem vette észre azokat az elismerő tekinteteket, amellyel a tankszahértő járókelők a mesés kis gépezetet végigsimogatták. Örüljön Nagyságos Asszonyom, mert csupa dicséretet, csupa elismerést szerzett a korszerű játék kereplőkisértes felvonulataival... Örüljön, — s nehogy lelkiismeretfurdalást okozzanak Önnek soraim, — mintha nem jól választotta volna még kedves kisfiacskája játékszerét. Nem. Higgye el Nagyságos Asszonyom, hogy ha egy játékekcskével, vagy játéknegylovashintóval vonultak volna végig a korzón, akkor nem akadt volna annyi elismerő bámolójuk...

Örüljön tehát csak egész nyugodtan Nagyságos Asszonyom s a legkevésbé se törődjön azokkal, akik a legjobb akarattal sem tudnak Önrel együtt vigadni. Ne törődjön azokkal, akik oly maradtak, hogy semmi örömről sem telik ebben a remekbékésült tankocskaiban. Ne bajlódjon velük Nagyságos Asszonyom, hiszen szót sem érdemel azoknak az édesanyáknak, édesapáknak fantáziaszulte véleménye, akik előtt egyszerre nagyra nővekszik ez a parányi játékokcska s távollevő fiukat lájnak a dübörbő harcikosci alá zuhanni... Ne törődjön azokkal a békeapostolokkal sem, akiknek verejtékes életművén gázolnak keresztül ezek a kereplő játékszerek. Örüljön... és szerelje fel kisfia gyermekszobáját önműködő revolვეrral, kézigiránítással, gépfegyverrel, messzehordó ágyúval, bukórepülővel és ejtőernyővel... Szeressen be neki historpedót, zsebcsirkálót és zseniális mágnesesahnákat. Vásároljon neki csak minél többet ezekből a kedves játékszerekből Asszonyom, vásároljon neki egy egész arzenált... vásároljon csak, hadd tanulja meg az a gyermek idejében, hogy mivel és hogyan kell embert ölni!

Vagy nem ezt akarta a Nagyságos Asszony?

Ha nem ezt akarta, akkor arra kérem a magam és az újEurópaneveben, hogy dobja tűzbe azt a harcikosit!

...bár pora se maradna.

Őszinte híve:

Marjalaky Tibor

NYILTÉR *

Tisztelettel értesítem t. üzletfelelőmet, hogy hazaérkeztem és műhelyem vezetését ismét átvettem.

Ily. Kelemen Mihály,
köszörmester.

„Kelemen köszörmester” Nagyvárad legnagyobb és legmodernebb köszörműhelye. Mihai Viteazul ter 7. sz. alatt, a C. F. R. autóbussz megálló mellett az üzletben.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ORADEA, II. KÁROLY KIRALY-UT 5. SZAM

ELŐFIZETESI ÁRAK: **Belföldön:** Egész évre 900
félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P.
negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér. —
vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk sz.: 80.037.
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Időjárás

A **bucuresti időjárásutató intézet** jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, egyes helyeken eső, a hőmérséklet alig változik.

A **nemzetgazdasági minisztérium** több fővárosból visszarendelt megbízottait. Bucurestiből jelentik: A Curentul értesülése szerint a nemzetgazdasági minisztérium 1940 szeptember 1-re hazahívta a minisztérium brüsszeli, budapesti, helsinki-i, berlini, szófiai, prágai és pozsonyi gazdasági megbízott tisztviselőit. A hazarendelt tisztviselők a nemzetgazdasági minisztériumban kapnak elhelyezést.

BEZÁRATHATJÁK A POLGÁRMESTEREK A MEGÁLLAPÍTOTT ÁRAKAT BE NEM TARTÓ ÜZLETEKET ÉS VENDÉGLŐKET. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium közleményt tett közzé, amely szerint a polgármestereket és helyettes polgármestereket felhatalmazták, hogy elrendeljék a bezárását mindazoknak a mézár-székeknek, pékségeknek, vendéglőknek és olyan cikkeket árusító üzleteknek, amelyeknek árait a nemzetgazdasági minisztérium állapította meg, ha megállapítják, hogy az árakat nem tartják tiszteletben.

A **nagyvárad** Gajdu Liceum igazgatóságának közleménye a beiratkozásokról és az őszi vizsgákról. Nagyvárad. Sajat tud. A nagyvárad Em Gajdu fiuliceum román és magyar tagozatában augusztus 25-én kezdődnek meg a beiratkozások. A beiratkozás alkalmával 2290 lei iskolai díjat kell befizetni. A javító és a magánvizsgák, valamint az első osztály felvételi vizsgái szeptember 2-án kezdődnek. Az ötödik osztályba való felvételi vizsgák időpontja szeptember 4.

A **petróleum részvények láttamozásának utolsó határideje.** Bucurestiből jelentik: A Curentul jelentése szerint a nemzetgazdasági minisztérium illetékes ügyosztálya a közönség tudomására hozta, hogy a petróleum részvények láttamozásának legutolsó határideje 1940 szeptember 12-ike. Ez az időpont a külföldön levő részvényekre is vonatkozik. A minisztérium ismételt felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy mindazok, akik a fenti időpontig nem látamoztatják petróleum részvényeiket, azoknak részvénye elveszi érvényét. A külföldiek a követségekhez adhatják be a részvényeket.

JEGYRENDSZER JUGOSZLÁVIÁBAN AZ ÉLELMISZEREKRE. Belgrádból jelentik: Jugoszláviában a legközelebbi jövőben bevezetik a jegyrendszert az ételre, cukorra és szappanra.

Bezárják a nyilvános helyiségeket, ahol nem tartják be a megállapított árakat. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium az ellenőrzési törvény 29-ik szakasza alapján felhatalmazta a polgármestereket és az alpolgármestereket, valamint a községi birokot és másodbirokot, hogy amennyiben a mézár-székek, a sütődék, a vendéglők és más nyilvános helyiségekben nem tartják be a minisztérium által megállapított árakat, a fent elsorolt helyiségeket azonnali hatállyal zárják be. A kihágást elkövetők ellen az ellenőrzési törvény 32-ik szakasza alapján büntető eljárás indul.

Olcsó és megbízható
tűzifa beszerzés kisembereknek, intézményeknek
Jeney Sándor
apritott és hasábos tűzifa kereskedőnél
Nagyvárad, Str. Nistrului 5.
Telefon: 12-03

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÚJ FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERE EGY FARMER LETT. Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok földművelésügyi miniszterévé egy Indiana-állambeli farmert neveztek ki. Elődje Wallace azért mondott le, hogy részt vehessen az Egyesült Államok alelnöki tisztségéért folytatott harcban.

TARSASGÉPKOCSI ÉS TEHERSZÁLLÍTÓGÉPKOCSI KARAMBOLJA SPANYOLORSZÁGBAN. Madridból jelentik a DNB: Sulyos kimenetelű vasúti szerencsétlenség történt Pamplona városkában. Egy társasgépkocsi és egy teher szállító gépkocsi összeütközött. Az utasszállító kocsi teljesen összeroncolt. Az összeütközésnek két halott és 18 súlyosan sebesült áldozata van.

RÁSZAKADT AZ ERKÉLY EGY CONSTANTAI TISZTVISELŐRE. Constantából jelentik: A kikötőváros egyik külvárosában súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt. A Carol-u. 247. sz. házát javították. Eppen az erkély lebontásához fogtak hozzá, amikor az erkély egyszerre hatalmas robajjal az utcára zuhant. Josif Malit városi tisztviselő haladt éppen az épület előtt s az erkély hatalmas súlyú darabjai reázuhanak. Életveszélyes sérülésekkel szállították a kórházba. Szigorú vizsgálat indult a szerencsétlenség körülményeinek kiderítésére.

Nagy tűz egy buzaumegyei községben. Buzauból jelentik: Az elmúlt nap Pietrosza községben nagy tűz pusztított. Teljesen leégett egy nagy vaskereskedés berendezésével együtt. Leégett ezenkívül egy istálló és több gazdasági, valamint melléképület. A tűz úgy keletkezett, hogy egy kenyérsütő kemencében otthagyták a paraszt. A nagyméretű tűznek halálos áldozata nincs.

Püspök-fürdői kedvezményes fürdőjegyek kaphatók kiadói-vatalunkban.

VONATÖSSZEÜTKÖZÉS BULGÁRIÁBAN. Szófiából jelentik: Dupnicza vasútállomásán súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Két utasszállítónak eddig még ki nem derített körülmények között egymásbarohant. Egy utas a helyszínen szörnyethalt ketten súlyosan, öten pedig könnyebben megsebesültek. Az anyagi kár jelentős.

Édesapja vadászfegyverével agyonlőtte magát egy kisfiú. Ploestiből jelentik: Megrendítő gyermekszerencsétlenség történt Ploestiben V. Nitescu 12 éves kisfiú szüleinek Unirii-utcai lakásán egyedül volt odahaza. Édesapja vadászfegyverrel kezdett játszani s egyszerre a föltöltött fegyver elsült és a golyó a gyermek mellébe hatolt. A kisfiú rövid idő alatt kiszüvedt. Szülei ellen szigorú vizsgálat indult.

NAGY TÜZEK PUSZTÍTOTTAK SVÉDORSZÁGBAN. Stockholmból jelentik: (Rádiópress) Götteborg közelében egy gyárban hatalmas tűzvész ütött ki. Az anyagi kár többmillió svédkoronára rug. Az erős szél következtében, a tűz rohamosan terjedt a szomszédos épületekre és a kivonult tüzoltóság a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudta legalább helyhez kötni a tüzet. Götteborg városából különben másik tűzvészt is jelentenek. Egész utca-sor leégett. Az anyagi kár itt is óriási. A tűzvészek az eddigi jelentések szerint halálos áldozata nincs.

Mig nyaralt, kifosztották lakását. Temesvár. Sajat tud. Klein Ernő dr mérnök feljelentést tett a rendőrségben, hogy ismeretlen tettesek betörték apósának, Partos Armin magánzónak lakására s nagyobb pénzösszeget, valamint ékszereket vittek magukkal. Klein Ernő dr mérnöknek a Diaconovici Loga-körúton, a város egyik legszebb villanegyedében van nyaralója. Az első emeleten a mérnök lakik, a földszinten pedig apósa, Partos Armin volt lugosi téglagyáros. Partos és felesége már vagy négy hét óta Bázán nyaral. Most a mérnök felesége hazajött s a lakásban mindent felturva talált. Valamennyi szekrény nyitva volt, tartalmuk a padlón szétszóródva. A betörők alkulccsal hatoltak a lakásba s ott sikerült a szekrénykulcsokat megtalálniuk. Egy vaskazetta kulcsát is megtalálták s a kazettából mintegy nyolcvanezer lei készpénzt, valamint ékszereket is elvittek, többek közt egy régi értékes aranyláncot. Hogy milyen ékszerek voltak a kazettában, azt pontosan majd csak Partosék hazatéréseivel lehet megállapítani, nyilván azonban legalábbis ötvenezer lei értéket képviseltek ezek az ékszerek. Érdekes felemlíteni, hogy csak a napokban jártak betörők a Grünberger-féle nyaralóban — mint jelentettük már — s ez a két nyaraló egymás tőszomszédságában található.

Adományok. Nagy Mária részére Nagy Nóra (Nagybánya) 50 lejt küldött. Az összeget köszönettel rendeltetési helyére juttatjuk.

Egyetlen nap 26 embert mart meg egy veszett kutya. Prahovából jelentik: Sulyos garázdálkodást végzett egy veszett kutya Campina városban. A veszett eb egyetlen napon nem kevesebb, mint huszonhat személyt mart meg, nagyjára nőket és gyermekeket. A sebesülteket a prahovamegyei Pasteur-intézetbe szállították. Azon az udvaron ahonnan a veszett kutya kiindult, még négy-öt kutya tartózkodott s most ezeket is kiirtják.

Hirtelen halál a kaszálón. Csíkszereda. Sajat tudósítónktól. Balassy Károly 58 éves kaszonjakabfalvi gazdálkodó erdei kaszálójáról utban volt hazafelé, mikor hirtelen rosszul lett fogta el és összeesett. Segíteni már nem lehetett rajta, percek alatt kiszüvedett. Orvosi vizsgálat szerint régi szívbaja végzett vele és így az ügyészség a temetési engedélyt kiadta.

A finn vadruca utja Helsinkitől Szatmárig. Szatmárról jelentik: Még a múlt év novemberében történt, hogy egy szatmári halász társaság a Szamos partján, a fűzesek között több vadrucát pillantott meg. Amikor közelükbe igyekeztek, 4 vadruca elrepült. Egy vadruca azonban ott maradt, a földön heverve s amint tüzetesebben szemügyre vették, látták, hogy — nem él. A vadruca lábán alumínium gyűrűt találtak, a következő felirattal: Mus. Zo. Helsinf. Finland. H. 4957. Vajnay Árpád, a szatmári varosháza tisztviselője, aki irásban és szóban kitünően ismeri az eszperantó nyelvet, azonnal levelet írt Helsinkibe, bizonyos Taskinen kisasszonynak, aki szintén tagja az eszperantisták világszövetségének. Megírta, hogy a helsinki állattani múzeum jelzésével ellátott vadruca Szatmárig eljutott és kérte a finn leányt, hogy közölje ezt a hírt az érdekeltekkel. — Közben sok minden történt, kitört a finn-orosz háború is és Vajnay Árpád csak most kapott igen udvarias, német nyelvű levelet Helsinkiből, amelyben a „Museum Zoologicum Universitatis Helsingfors” hálás köszönettel igazolja Vajnay üzenetének vételét. A vadruca tényleg az ottani tudományos intézetnél bejelentett és ott nyilvántartásban szereplő szárnnyas, amelyet L. Leikkonen lelkész gyűjtött fel 1936. június 2-án. Zárójelben megjegyzi a levél írója, hogy a fentnevezett lelkész Finnországnak abban a részében lakik, amelyet időközben Szovjetországhoz csatoltak. A finn vadruca tehát közel 2000 kilométeres légiutat tett meg Szatmárig.

HALÁLOS GOMBAMÉRGEZÉSEK. Székelyhid. Sajat tud. A tudatlanság és vigyázatlanság áldozata lett a napokban két iteni járásbeli asszony. Kokovai Jánosné, Magyar Róza székelyhidi lakos látogatónak ment Szentjób községbe nővéréhez, Boszák Józsefné, Magyar Borbálához, aki a többek közt gombával is megvendégelte testvérét. Gyanútlanul fogyasztották a gombát s nem is gondoltak arra, hogy az mérges is lehet. Szerencse, hogy két kis gyermeküknek csak nagyon keveset adtak a tej mellé s így ezek kisebb rosszullet után megszabadultak a mérges eledeltől. A két asszonytestvér azonban pár nap múlva halálosan megbetegedett s a leg gondosabb orvosi gyógykezelés dacára sem lehetett őket megmenteni. Amint értesülünk, harmadik áldozata is van a gombamérgezésnek: ma meghalt a szentjobi Magyar Borbála fiatal asszonylánya is, aki a mérgezés következtében előzőleg elvesztette látó és beszélni képességét. Ezzel a szentjobi áldozatok száma háromra emelkedett.

Öngyilkosság egy temesvári ligetben. Temesvár. Sajat tud. A Skudier-ligetben Mercea János vosuti munkás nadrágszíjjával egy fára fölakasztotta magát. Mire rátaláltak, már halott volt. Tettének oka egyelőre ismeretlen.

BANGHA BELA S. J.:

ÖRÖK ÉLET IGÉI
Prédikációs könyv 4 kötetben

Első kötet:
Az Isten arca . . . ára 90 Lei
Második kötet:
Uram, add, hogy lássak! „ 90 Lei
Harmadik kötet:
Velünk az Ur! . . . „ 100 Lei
Negyedik kötet:
Béke veletek! . . . „ 110 Lei

és portó.
Megrendelhető a »Magyar Lapok«
kiadóhivatala útján

Váratlanul összehívták a török országgyűlést

Belgrádból jelentik: A Pravda című jugoszláv lap ankarai jelentése szerint a török országgyűlés váratlanul összeült. A lap szerint ezt a görögországi eseményekkel hozzák kapcsolatba.

Görögország, Dánia és Szlovákia is részvesznek az idei Őszi Lipcsei Vásáron

Görögország felbuzdulva az idei tavaszi Lipcsei Vásáron elért nagy sikerében, amikor is szőnyegkiállítására iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg, elhatározta, hogy szőnyegkiállításával az őszi Lipcsei vásáron is részt vesz. A szőnyegkiállítást augusztus 25-től 29-ig tartják meg. Dánia kollektív kiállítást rendez, melynek keretén belül a dán gazdasági termékeket, műipari gyártmányokat és ipari árukat fogják az érdeklődők ezreinek bemutatni. Dánia a „Ring-Messhaus” épületben állít ki — Szlovákia a multhban is résztvett a Lipcsei Vásáron. Ez év őszién ugyancsak részt vesz egy kollektív kiállítással, melyben az ország ipari, műipari és gazdasági termékeit mutatja be, különösképpen kefe árukat és fa cikkeket.

Felülvizsgálják a magánszínházak és színházi ügynökségek engedélyét

Augusztus 15-ikén az összes eddigi engedélyek lejártak

Bucurestből jelentik: A kultusz- és művészeti minisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében 1940 augusztus 15-én hatályukat veszítik az összes színházi és művészeti ügynökségek kiadott engedélyek, amelyeket a minisztérium a színházak vezérigazgatója és a látványosságok ellenőrzési irodája utján bocsátott ki. Az eddig működő ügynökségek tevékenységi módjának felülvizsgálása után új engedélyeket adnak ki. Az új engedélyek kiadásáig a jelenlegi ügynökségek ideiglenesen működhetnek az illetékes hatóság által esetlegesen engedélyezett meghosszabbítás alapján. E meghosszabbítás határideje nem terjedhet túl szeptember 15-én.

A kultusz- és művészeti minisztérium egy másik rendelete a magánszínházak tagjai részére adott játsszási engedélyeket 1940 augusztus 15-ével lejártnak tekintve, ha ezek hosszabb időre szólnak, vagy időtartam megjelölése nélkül voltak kiadva. A lejárt engedélyek helyébe új engedélyeket bocsátanak ki, miután a kibocsátás feltételeit ellenőrizték. Azok, akik eddig játsszási engedélyre rendelkeztek, az új engedély kiadásáig csupán egyénenként adott speciális meghosszabbítás alapján működhetnek. A meghosszabbítás szeptember 15-én túl nem terjedhet.

A világháború legvéresebb harcainak színterére vezeti el az olvasót
BETTY SCHNEIDER:

VERDUN HALOTTAI

című megkapó szépségű könyve, amely most jelent meg Fodor Viola művészi fordításában. — A nyolcszáz ezer hősi halott emlékét megindító elmélyüléssel idéző műnek különös időszerűséget kölcsönöznek a közelmúlt eseményei, azért a kiváló német író könyve fokozott érdeklődésre tarthat számot.

Ara 80 Lei és portó — Megrendelhető a „Magyar Lapok” kiadóhivatalában

Négy nap múlva már életbelépnek a budapesti Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár utazási és vízumkedvezményei

Budapestről jelentik: Mint már 15 esztendeje, minden évben, ez idén is jelentős utazási és vízumkedvezményeket nyújt látogatóinak a szeptember 5-16-ig tartó budapesti Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár. A látogatóknak utlevele mellé először is vásárigazolványt kell szereztetni, amelyet bármely utazási és menetjegyirodában és minden magyar külképviseleti hatóságnál megkap 5 pengőnek megfelelő valuta ellenében. A vízumot bármely követség vagy konzulátus soronkívül, rövid úton adja meg, még pedig díjtalanul. Díjtalan a Budapestben, illetve a Magyarországon való tartózkodási engedély megadása is. Ezt Budapestben a Fővámpalotában kell kérni és csupán 250 pengő kezelési illetéket kell leróni. A vásárigazolvány tulajdonosa a magyar vasutakon és hajókon 50 százalékos utazási kedvezményt élvez. A vízumkedvezményt az autón érkezők is igénybevehet-

lik, ha vásárigazolványt szereztek maguknak. A kedvezmények már augusztus 25-én életbelépnek és jóval a vásár bezárásátul, szeptember 26-ig érvényesek. A vásárigazolvány tulajdonosának természetesen joga van a vásár díjtalan megtekintésére.

Ismeretes, hogy 30 ipari szakma nagyszabású bemutatója lesz az idén az Őszi Vásár egy egész sereg külön látványos csoporttal. Igen nagy érdeklődéssel várja a többi között a mintakönyvházban naponta lebonyolításra kerülő főzőbemutatókat, amelyek keretében a háziasszonyok tökéletesen elsajátíthatják azt a ma annyira aktuális tudományt, hogy hogyan lehet hustalan napon is jól élni, miként lehet cukorral, zsírral takarékoskodni, ha kell egy tál ételből is és filléres árendből is jól lakni, úgy hogy többet, jobbat ne is kívánjunk.

Ujabb valutacsempészés ügyében nyomoz a bucaresti rendőrség

Egy rabbi és két rendőrkomiszár a letartóztatottak között

Bucurestből jelentik: Az Evenimentul arról számol be, hogy a bucaresti rendőrség a napokban nagyszabású valutacsempész szervezetről rántotta le a leplet, amely igen élénk tevékenységet fejtett ki a főváros: fekete-tőzsdéken. A gyanúsítottak élén álló bizonyos Stern Emanuel dr. foglalkozására nézve rabbi. A lap szerint a Stern vezetése alatt álló feketetőzsdések székhelye a Traian-utca 4. szám alatt volt. Sternnek kívül az ügyészség a következő személyek ellen emelt tiltott valutaüzérlés, csalás és cinkosság címén vádat. Victor Calif, Str. Doamnei 3. szám alatt lakó többszörös csekkhamisító; Vasile Craciulescu, Str. Lirei 3. szám alatt lakó rendőrkomiszár; Rudolf Goldenberg, Calea Ducești 30. szám alatt lakó bucaresti kereskedő; Satin Straja, Str. Mussolini 55. szám alatt lakó rendőrkomiszár; Marcu Eschenazi, Str. Biserica Alexe 16. szám; Isaac Schwartzmann, Str. Stefan Mihailescu 4. szám; Moise Goldstein, Str. Cuza Voda 83. szám; Isaac Hirsch Calea Vacaresti 92. szám; Avram Standel, Str. Vasilor 42. szám; Avram Halfin, Str. Michelette 1. szám és Simon Buck, Str. Ceaus Radu 2. sz. alatt lakó bucaresti polgárok ellen.

A társaság a következőképpen működött: Stern elküldte megbízottjait, ismert feketetőzsdéseket, azokra a helyekre, ahol a valutások rendszerint összegyűltek. Ha olyan személyekre akadtak, akik valutát akartak eladni nagyobb mennyiségben, úgy felajánlották, hogy egy rabbihoz — Sternhez — vezetik, aki hajlandó nagyobb árat fizetni a valutaért. Az áldozatot Stern lakására vitték, ahol megkezdődött az alku. A valuta-csalók adott jelére „váratlanul” a helyszínen teremték V. Crăciunescu és Sabin

Straja rendőrkomiszárok, mindketten a fővárosi rendőrség szolgálatából, akik szintén a társasághoz tartoztak.

A komiszárok a tettenértektől elkobozták a valutát és letartóztatottak nyilvánították a jelenlevő személyeket. Később aztán valamivel engedékenyebbek lettek. Kijelentették, hogy a lefoglalt pénz ellenében hajlandók futni hagyni a bűnösöket. Természetesen utólag azután megosztottak a zsákmány fölött a cinkesok. Ezzel a módszerrel sikerült nekik számos valutást kifosztani.

A vádlottakat a vizsgálóbíró ma hallgatja ki.

Arcáhiadetek

Lakás

Kiadó

azonnal, különbejárható butorozott szoba, fürdőszoba használatos. Nagyvárad Ave. rescu-utca 37. szám.

Jókarban

levő modern gyermek-kocsi eladó. Hatvány, Nagyvárad, Calea Ruinelor 12. szám.

Modern

2 szobás konyhás lakás szeptember 1-re kiadó. Oradea-Nagyvárad, Miorita 7. szám.

3 szobás

parkettes lakás melék helyiségekkel kiadó. Nagyvárad, I. G. Duca 8. szám alatt.

Különféle

Ingatlan

és Hiteliroda. Kertés magánházak, jövedelmező bérházak és gazdálkodásra alkalmas egyéb ingatlanok centrumban és a város minden részében olcsón eladók. Egyéb üzleti tranzakciókat, társulások, kölcsönöket stb. eredményesen közvetítünk. Dr. Klem Ingatlan és Hiteliroda, Oradea, Str. Coșbuc 20. szám.

Butorozott szoba különbejárható kiadó. — Nagyvárad, Strada Seocalei 10. szám.

Mindenest

Keresünk, aki főzni is tud, hosszú bizonyítványokkal. Nagyvárad, Pável-utca 24. szám.

Eladó

hálószoba, henteser, vaságy, ebédli asztal, kredenc, székek, kofferok, ládák és vasúst. Nagyvárad, Str. Ispirescu 5. szám.

Mindenféle

padlásomat, apróságot, papírfélt és bármít veszek, levélhívásra házhoz jövök. Klein, Oradea-Nagyvárad, Budai Deleanu-u. 2. szám.

NAGYOBB

bérházak kezelését és ellenőrzését vállalja dr. Lengyel Zsigmond, a Háztulajdonosok Szövetsége ügyvezető elnöke.

Eladó telek

házzal vagy anélkül. 1 szoba, konyha kiadó szeptember 1-re. — Oradea-Nagyvárad, Str. Petru Rareș 12.

Házvezetőnek menne fiatal uriaszony. — Nyéky F., Brad, Jud. Hunedoara

LEGUJABB

Barátságos szellemben folynak a román-bolgár tárgyalások

Már csak részletkérdéseket beszélnek meg.

Hivatalos jelentést a tárgyalások befejezése után adnak ki

Bucurestiből jelentia a rádió: Hétfőn délben 12 órakor ült össze Craiovában a királyi helytartóság palotájában a román-bolgár tárgyalóbizottság.

A szokásos bemutatkozási külsőségek után, Creteanu meghatalmazott miniszter a román bizottság elnöke, majd Svetozláv Pomenova bolgár tárgyalóbizottság elnöke válaszolt.

Ezután megállapították a tárgyalások programját.

Tizenkét órakor Creteanu és Pomenova elnökök félórás megbeszélést tartottak, amelyen csak a két elnök vett részt, a bizottság tagjai nem. Az érdelemes tárgyalást délután 3 órakor folytatták. Félnygykor a bolgár bizottság tagjai elhagyták a tárgyalótermet.

Kedden reggel a román és a bolgár bizottság

tagjai újabb ülésre ültek össze.

Bucurestiből jelenti a Német Távirati Iroda:

A román és bolgár tárgyalóbizottságok Craiovában hétfő délután tartották első ülésüket. Az ülés előtt a két bizottság két órán keresztül folytatott megbeszélést. Jólértesült körök úgy tudják, hogy a megbeszélések barátságos szellemben folynak és már részletkérdésekről tárgyalnak. A tárgyalásokat kedden délelőtt folytatták. Hivatalos jelentést valószínűleg csak a tárgyalások befejezése után adnak ki. A román hatóságok megteszik az intézkedést Dél-Dobrudza kiűritésére, tekintettel a várható átadásra. A katonai és polgári hatóságok legnagyobb részét már vissza is vonultak Dobrudza északi felébe. A rend fenntartására már csak csendőrségi és határvédszervezetek maradtak vissza.

A „România” érdekes cikke a román-bolgár és román-magyar lakosságcsereéről

Bucurestiből jelenti a rádió: A Romania, a kormány hivatalos lapja, keddi számában a román-bolgár és román-magyar tárgyalásokkal foglalkozva, a következőket írja:

— A bolgár kérdést illetően a Kvadrilater problémájának megoldásával végleges elrendezés jön létre Románia és Bulgária között. Déli szomszédunkkal a jövőben megértő barátság és a legteljesebb egyetértés fog összefűzni. Természetesen egy átmeneti konszolidálási folyamat követhetik. Lakosságcserevel. Egyetlen bolgár sem marad Romániában s hasonlóképpen a Kvadrilater területén lévő román telepéseket átköltöztetik román területre. A tárgyalások folyamatban vannak, de a végleges elrendezés már nem soká késhe.

— Hasonlóképpen lakosságcserevel igyek-

szik megoldani a román kormány, illetve a román tárgyalóbizottság az erdélyi kérdést. Erdélyben — mint a Romania írja — 1 millió 350 ezer magyar él, míg magyar területen csak 50 ezer román. Természetes tehát, hogy bizonyos területi engedmények nélkül, melyet már a legutóbbi beszédében Manoilescu külügyminiszter is bejelentett, a román-magyar lakosságcsere el sem képzelhető. A román-magyar meggyezés után azonnal sor kerül a román területen maradt magyar lakosság kicserélésére, arra a kicserélésre, amelyet minden román őszintén vágy. Ezzel szemben a román kormány nem fogad el egyetlen olyan javaslatot sem, amelynek következményeképpen egy román is Románia határain kívül maradna.

Berberát elfoglalták az olasz csapatok

A „tevés hadtest” elnevezésű bennszülött csapat letette a fegyvert. — Olasz bombavetőik ismét támadták Máltát. — Újabb nagy sikereket arattak a német tengeralattjárók

Rómából jelenti: Az olasz főhadiszállás hetvenharmadik közleménye, melyet kedden délben adtak ki, a következőket mondja:

— Csapatunk az ellenséges hátvédek végső ellenállásának megtörése után, 19-én délután elfoglalták Berberát, Brit-Szómália fővárosát. Az angolok, mialatt a hajókra menekültek volna, felgyújtották a város egy részét. A „tevés hadtest” megjelölésű, jól felszerelt és felfegyverzett bennszülött csapat Hargeisában jelentkezett az olasz parancsnokság előtt és meghódolása jeléül letette a fegyvert. Galabatnál egyik csapatunk meglepetészerűen megtámadott egy ellenséges alakulatot, megverte őket és löszereket, valamint lovak zsákmányolásán kívül, sok foglyot ejtett. Az angolok légitámadásai emberélet áldozatot nem követeltek. Az anyagi kár is jelentéktelen. Észak-Afrikában az ellenség bombázott egy kórházat. Az ápoltak közül egy ember meghalt 22 megsebesült. Egy ismeretlen nemzetiségű tengeralattjáró a Dodekaneszosban aknába ütközött. A helyszínen keletkezett olajfolt arra enged következtetni, hogy a tengeralattjáró elsüllyedt.

A Stefani iroda különtudósítója jelenti, hogy egy vadászrepülőgépektől kísért olasz bombavető

alakulat kedd reggel bombázta Málta katonai célpontjait.

Berlinből jelenti: A német véderő főparancsnokságának kedd déli hivatalos jelentése a következőket közli:

— A német tengeralattjárók újabb sikereket arattak. Egy buvárnaszád elsüllyesztett egy 4578 tonnás felfegyverzett angol kereskedelmi gőzöst és 6680 tonnányi ellenséges hajóteret. Egy másik tengeralattjáró elsüllyesztett összesen 40 ezer tonna ürtartalmu ellenséges hajóteret.

Ugyanennek a buvárnaszádnak 32 ezer 300 tonnás hajóelsüllyesztését már régebben jelentettük. A léghaderő fegyveres felderítése során sikeresen bombázott hadfelszerelési üzemeket, üzemanyagraktárakat, vasúti építményeket, kikötőket, repülőtereket és katonai táborokat, különösen a souffolki, norfolki és oxfordi grófságokban. Éjszakai támadásunk a dél-angliai repülőterek, valamint a dél- és délnyugat-angliai kikötőépítmények és hatalmas olajraktárak ellen irányult. Az ellenséges repülőgépek keddre virradó éjszaka többhelyen bombát dobtak le lakónegyedekre és a szabad mezőre. Néhány

polgári személy életét vesztette, vagy megsebesült. Több ház rombadólt. A biztonsági és segélyszolgálat, valamint a lakosság erőteljes beavatkozása következtében gyorsan helyrehozták a több helyen keletkezett károkat.

Világító ejtőernyőket dobtak le a németek London közelében.

Londonból jelenti: A Reuter-iroda jelentése szerint a német bombavetőik az elmúlt éjszaka csak kisebb méretű támadásokat intéztek Északkelet- és Délkelet-Anglia ellen. A bombázás következtében néhány ház összedőlt. A repülőgépek vagy magányosan, vagy szabálytalan támadási hullámokban dobták le robbanó- és gyújtóbombáikat. Néhány gép világító ejtőernyőt dobott le. Ezt főként akkor cselekszik a német repülőik, amikor délkeleti irányból London felé közelednek.

„Minden franciát vádolttnak kellene tekinteni”

— írja a Popolo di Roma

Rómából jelenti: A Popolo di Roma keddi számában a riomi perrel kapcsolatban ezt írja: — Tulajdonképpen minden franciát vádolttnak kellene tekinteni. Nem szabad elfelejteni, hogy a francia képviselőház első zárt ülésén egyhangulag napirendi indítványt fogadtak el, mely helyesli Daladier eljárását, hogy megüzente a háborút Németországnak. Ugyanezen az ülésen Herriot elnök a szavazatok kihirdetésekor tapsok közben kijelentette, hogy Franciaország törvényhozó testülete döntő módon megerősítette a nemzeti egyéget.

Amerika torpedórombolókat vezényel ki a kanadai partok védelmére

Az intézkedés célja az, hogy felszabadítsák az ott szolgálatot teljesítő angol hajókat.

Newyorkból jelenti: A Newyork Times washingtoni jelentését ismerteti a Német Távirati Iroda egyik közleménye. A jelentés szerint ottani diplomáciai körökben híre jár, hogy az amerikai kormány valószínűleg kivezényel néhány torpedórombolót a kanadai partok védelmére a közös védekezésről folytatott megbeszélések első eredményeként. Ennek a lépésnek az a célja, hogy felszabadítsák a Kanadában és Indiában tartózkodó angol hadihajókat az angol vizeken teljesítendő szolgálatra, másrészt pedig hogy közvetlen módon teljesítsék ezáltal az amerikai rombolók átengedése irányuló angol kérelmet. Az amerikai kormánynak ez az eljárása ugyanannyit jelent, mintha eladták volna Angliának az elavult rombolókat. Ugyanakkor elkerülik a nemzetközi jogból eredő esetleges bonyodalmakat. Ezek a külügyi hivatalnak amugy is sok fejtörést okoztak. E segítség ellenében Kanada valószínűleg engedélyt ad az Egyesült Államoknak arra, hogy igénybevegye tengerészeti és légi támaszpontjait.

A XV. század lángszavu szerzetese,

SAVONAROLA

ma is az igazság erejével ható, mély zengésű verseit fordította magyarra és gyűjtötte kötetbe

PAKOCS KÁROLY

Az irodalomtörténeti érdekességű kötet ára mindössze 30 Le

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-út 3. szám.

CENZURAT